

Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinin Evliliğe Bakış Açısı

• Dr. Gül PINAR*

Özet

Giriş ve Amaç: Çalışma, üniversite gençlerinin evliliğe bakış açılarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı çalışma, 2006-2007 Öğretim yılı Bahar Döneminde Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi son sınıfta okuyan ve partneri olan öğrenciler (n=70) araştırma kapsamına alınmıştır. Öğrencilerin ve ebeveynlerinin sosyo-demografik özelliklerini, evlilik, boşanma ve cinsel yaşama ilişkin özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu kullanılmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin % 58.6'sı bayan, %41.4'ü erkek, %80'i 20-22 y, %20'si 23 y ve üzeri, %4.3'ü nişanlı, %88.6'sı sözlü, %7.1'i partneri ile birlikte yaşamakta, öğrencilerin genel gelir durumu ve ebeveyn eğitimi düzeyi ortanın üzerindedir. Öğrencilerin çoğu evliliği "sorumluluk alma" (%94.2) ve "hayatı paylaşma" (%98.5) şeklinde tanımlamışlardır. En uygun evlilik yaşının 25-29 yaşları olduğunu, yarıdan fazlası (%57.1) şu anki partneri ile evliliği düşündüğünü, evleneceği kişinin en çok "iyi huylu olması" (%94.2) ve "eğitilmiş olması" (%97.1) yönünde görüşleri olduğunu, %82.9'u eş seçiminde kendi kararını verdikten sonra ailesinin onayını alacağını ve %84.3'ü sanal ortamda tanışarak yapılan evliliklere sıcak bakmadıklarını belirtmişlerdir.

Sonuç: Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre gençlerin, genel olarak evliliğe karşı duyarlı ve özenli yaklaşım gösterdikleri, ancak umutla baktıkları söylenebilir. Gençler evliliklerinde iletişim problemleriyle baş edebileceklerine inanırken, cinsel sorunlar karşısında aynı ölçüde rahat hissetmedikleri ve evlilik öncesi danışmanlığa ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, gençlik, evlilik öncesi danışmanlık.

Abstract

The Opinions of the University Youth About Marriage

Introduction and Purpose:The purpose of this study is to determine the opinions of the university youth about marriage.

Material and Method: It is a descriptive study and the senior class students who study in Baskent University Health Science Faculty 2006-2007 Academic Year Spring Semester and also have partners (n=70) are taken into the research. Questionnaire form that is developed by the researcher is used for determining the students' and parents' socio-demographic characteristics and their characteristics relating to the marriage, disengaging and the sexual life.

Result: %58.6 of students are female, %41.4 are male, %80 are 20-22 years old, %20 are 23 and older ages, %4.3 are engaged, %88.6 are engaged to be married, %7.1 are living together with their partners and generally their economic conditions and their parents' education status is higher than average. Most of the students define marriage as "taking responsibility" (%94.2) and as "sharing the life" (%98.5). They designate that the most appropriate marrying age is between 25 and 29, more than half of them (%57.1) state that they think marriage with their present partner, %94.2 have a point of view that the most important thing for the marriage is the partner's being good-natured and %97.1 tell that the partners have to be educated, %82.9 denote that they will take the decision of their parents after they decide and %84.3 say that they do not endorse the marriages that are made by meeting on internet.

Conclusion: According to the results that are obtained from the research, they generally have sensitive and attentive approach to the marriages but they are hopeful about marriages. They believe that they can handle with the communication problems but they think that they can not completely cope with the sexual problems and state that they need a premarital consultancy.

Key words: Marriage, youth, premarital consultancy.

(*) Başkent Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü.

1. GİRİŞ

Toplumun en küçük birimi olarak kabul edilen aile birliğinin, insan yaşamında vazgeçilmez bir önemi vardır. Bireyin yaşamdan doyum alması, fonksiyonlarını etkili bir şekilde yerine getirmesi ve yaşadığı topluma uyumlu bir kişi olarak hizmet etmesi, öncelikle evlilik birliği içinde sağlanır (1). Evlilik; karmaşık, sürekli değişen ve iki kişinin daha önce hiç karşılaşmadıkları sorunları beraberce çözmek zorunda oldukları bir ilişkiler sistemidir (2). Gerek dünyada gerekse ülkemizde son dönemlerde yaşanmakta olan hızlı değişim süreci teknolojik ve ekonomik şartlarla sınırlı olmayıp sosyal ve kültürel alanları da etkilemektedir. Bu değişimden etkilenen kurumların başında aile birliği gelmektedir (3). Aile birliği içinde eşin yanı sıra, çocuklar, yakınlar ve yeni sorumluluklarla birlikte yeni iletişim alanları da oluşturmaktadır. Bilinçli evlilik, olarak özetlenen, yaşamı en iyi şekilde yürütme, en doğru kararları verme, sonuçta mutlu ve başarılı olma yolunda bireyler değişen aile yapısının da etkisiyle çeşitli zorluklar yaşayabilmektedir. Ancak yaşanabilecek bu olumsuzlukların üstesinden gelmek doğru iletişim yöntemlerini kullanarak mümkün olabilmektedir (1,3,4).

Evliliğin emek isteyen bir ilişki olduğu herkes tarafından kabul edilse de bu çabanın evlenmeden önce başlaması gerektiği göz ardı edilebilmektedir (4). Evliliğin sağlam temeller üzerine kurulması ilerleyen dönemler için çok büyük önem taşır. Bu anlamda bireyin karşı cinsten biri ile yakınlaşmasından önce kendisini tanıması, iletişim, duygusal yakınlık, sorumluluk duygusu gibi konularla ilgili kendisini geliştirmesinin önemi üzerinde durulmaktadır (5). Gelişmiş ülkelerde, evlilik birliğine verilen önem giderek artmaktadır (6). Evlilik birliğinin zayıflamasının toplum sağlığına ve toplum kalkınmasına olumsuz etkileri nedeniyle batı toplumları evlilik birliğinin güçlenmesini teşvik etmek için çeşitli girişimlerde bulunmaya başlamışlardır (6,7). Sağ-

lıklı nesillerin devamı konusunda gençlere önemli görevler düşmektedir. Kişiliğin şekillendiği gençlik döneminde fiziksel ve duygusal olgunluğa erişmeleri, aynı zamanda eş ve iş seçimi gibi önemli kararları ve sorumlulukları almaları beklenmektedir (8-11). Ancak bu dönemde yoğun ve karmaşık olan duygular, kuşular, geleceğe ilişkin hayaller ve olgunluğa erişme düzeyi her gençte farklı olabilmektedir. Bu açıdan, gençler arasında duygusallığın tesiri altında kalınarak verilen evlilik kararlarının çok sağlıklı olmadığı görülmektedir (10,12). Sağlıklı bir evliliğin oluşturulması açısından çoğunlukla aile üyelerinden ayrı yaşayan üniversite gençlerini evlilik, konusunda bilinçlendirmek oldukça önemlidir.

AMAÇ

Bu çalışma, üniversite gençlerinin evliliğe bakış açılarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Tipi: Tanımlayıcı tipte bir araştırmadır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi: Araştırma, 2006-2007 Öğretim yılı Bahar Döneminde Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi son sınıf öğrencileri arasında yapılmıştır (n=180). Son sınıfta okuyan ve partneri olan öğrenciler (n=70) araştırma kapsamına alınmıştır.

Verilerin Toplanması: Öğrencilerin ve ebeveynlerinin sosyo-demografik özelliklerini, evlilik, boşanma ve cinsel yaşama ilişkin özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından konu ile ilgili literatür incelenerek anket formu oluşturulmuştur (7,8,27,41,42). Araştırmaya katılan öğrencilerin bir partnerinin olması kriter olarak alınmıştır. Yapılan ön görüşmeler sonucunda partneri olan öğrenciler belirlenmiş ve anket formu uygulanmadan önce öğrencilere araştırmanın amacı ve anket formunun içeriği hakkında açıklamalarda bulunup,

katılımları için onam formunu okumaları ve onaylamaları istenmiştir. Anket formu, 5 Mart-10 Nisan 2007 tarihleri arasında araştırmacı tarafından öğrencilere dağıtılmış ve yaklaşık 15 dakika içerisinde doldurulan anketler tekrar araştırmacıya teslim edilmiştir.

Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzdeler ve ki-kare önemlilik testinden yararlanılmıştır. Anlamlılık düzeyi 0.05 alınmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Öğrencilerin Bazı Sosyodemografik Özelliklerine Göre Dağılımı

SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER	SAYI	%
Cinsiyet		
Bayan	41	58,6
Erkek	29	41,4
Yaş		
20-22	56	80,0
23 ve üzeri	14	20,0
Partnerin Öğrenim Durumu		
Lise	7	10,0
Yüksekokul ve üzeri	3	4,3
Üniversite öğrencisi	60	85,7
Medeni Durum		
Nişanlı	3	4,3
Sözlü	62	88,6
Birlikte yaşıyor	5	7,1
12 yaşına kadar en uzun süre yaşadığı yer		
İl	58	82,5
İlçe	12	17,5
Algılanan gelir durumu		
İyi	40	57,1
Orta	25	35,7
Kötü	5	7,2
Toplam	70	100,0

Tablo 1'de görüldüğü gibi; öğrencilerin % 58.6'sı bayan, %41.4'ü erkek, %80'i 20-22 y, %20'si 23 y ve üzeri (min:20, max:27), %86'sının partneri üniversite öğrencisi, %4.3'ünün nişanlı, %88.6'sının sözlü, %7.1'inin partneri ile birlikte, %82.5'inin on iki yaşına kadar en uzun süre şehir merkezinde, %17.5'inin ilçede yaşadığı belirlenmiştir.

Öğrencilerin ebeveyn özellikleri; anne eğitimleri; % 35.6'i ilköğretim, % 32.6'sı lise, %31.8'i üniversite ve üzeridir. Baba eğitimleri; % 22.3'ü ilköğretim, % 29.9'u lise, % 47.8'i üniversite ve üzeridir. Öğrencilerin % 94.2'sinin anne babası evli, % 5.8'inin boşanmış, %55.8'inin annesi, 74.3'ünün babası çalışmaktadır.

Tablo 2. Öğrencilerin Evlilik İle İlgili Görüşleri

EVLİLİK İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER (n=70)	SAYI	%
Size göre evlilik neyi ifade ediyor?*		
Sorumluluk alma	66	94.2
Hayatı paylaşma	69	98.5
Mutluluk	33	47.1
Düzenli hayat	23	32.8
Monotonlaşma	18	25.7
Size göre bayan için en uygun evlilik yaşı nedir?		
20-24	24	34.2
25 -29	46	65.8
Size göre erkek için en uygun evlilik yaşı nedir?		
20-24	13	18.6
25 -29	41	58.6
30-34	16	22.8
Şu anki partneriniz ile evlilik düşünüyor musunuz?		
Evet düşünüyorum	40	57,1
Hayır düşünmüyorum	9	12,9
Kararsızım	21	30,0
Evleneceğiniz kişiden beklentileriniz nedir?*		
Güzel olmalı/yakışıklı olmalı	44	62.8
İyi huylu olmalı	66	94.2
Eğitilmiş olmalı	68	97.1
Aynı kültürden olmalı	33	47.1
Dünya görüşüme uygun olmalı	57	81.4
Eş seçiminde kararı nasıl verirsiniz?		
Önce karar verir sonra ailemin onayını alırım	58	82.9
Önce ailemin onayını alır sonra karar veririm	12	17.1
Sanal ortamda tanışarak evlenme konusuna nasıl bakıyorsunuz?		
Sıcak bakıyorum	11	15.7
Uygun bulmuyorum	59	84.3

*n birden fazla yanıt alınmıştır.

Tablo 2’de görüldüğü gibi, öğrencilerin çoğu evliliği “sorumluluk alma” (%94.2) ve “hayatı paylaşma” (%98.5) şeklinde tanımlıdır. Öğrenciler, bayan (%65.8) ve erkekler (%58.6) için en uygun evlilik yaşınının 25-29 yaşları olduğunu, yarıdan fazlası (%57.1) şu anki partneri ile evliliği düşün-

düğünü, evleneceği kişinin en çok “iyi huylu olması” (%94.2) ve “eğitilmiş olması” (%97.1) yönünde görüşleri olduğunu, %82.9’u eş seçiminde kendi kararını verdikten sonra ailesinin onayını alacağını ve %84.3’ü sanal ortamda tanışarak yapılan evliliklere sıcak bakmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3. Öğrencilerin Cinsel Yaşam ile İlgili Özellikleri

CİNSEL YAŞAM İLE İLGİLİ İFADELER (n=70)	SAYI	%
Şimdiye kadar cinsel deneyiminiz oldu mu?		
Evet	26	37,1
Hayır	44	62,9
Cinsel konuları partnerinizle konuşmakta kendinizi rahat hissediyor musunuz?		
Evet hissediyorum	49	70,0
Hayır hissetmiyorum	21	30,0
Cinsel konularda profesyonel anlamda danışmanlık aldınız mı?		
Evet aldım	54	77,1
Hayır almadım	16	22,9
Danışmanlığı nereden aldınız?*		
Öğrenci Sağlık Merkezi	40	74,0
Hastane/Özel doktor	14	26,0
Danışmanlık aldığınız konuları belirtiniz?*		
Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar	63	90,1
Gebeliği Önleyici Yöntemler	52	74,3
Üreme organlarının yapısı ve işleyişi	40	57,1
Cinsel İşlev Bozukluğu	53	75,4

*n birden fazla yanıt alınmıştır.

** yüzdeler danışmanlığı alan bireyler üzerinden (n=54) alınmıştır.

Tablo 3'te görüldüğü gibi, öğrencilerin % 62.9'unun henüz cinsel deneyimi olmadığı, %70'inin cinsel konuları partneri ile rahatlıkla konuşabildiği, %77.1'inin daha önce cinsel konularda danışmanlık aldığı, %74'ünün cinsel danışmanlığı

Öğrenci Sağlık Merkezinden aldığı, %90.1'inin cinsel yolla bulaşan hastalıklar, %74.3'ünün gebeliği önleyici yöntemler, %75.4'ünün cinsel işlev bozukluğu ile ilgili danışmanlık aldıkları belirlenmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin Boşanma İle İlgili Görüşleri

BOŞANMA İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER	SAYI	%
Size ülkemizde evli çiftlerin boşanma olasılığı yüzdesi nedir?		
<30	13	18.5
40-60	32	45.7
> 70	25	35.8
Size göre hangi evlilik yıllarında boşanma olasılığı daha fazladır?		
0-5 yıl	54	77,1
6-10 yıl	15	21,4
11-15 yıl	1	1,4
Size göre hangi evlilik dönemlerinde boşanma olasılığı daha fazladır?		
Çocuğun doğumundan önce	39	55,7
Çocuğun doğumundan sonra	29	41,4
Çocuğun evden ayrılmasından sonra	2	2,9
Anlaşamayan eşlerin boşanmasını onaylıyor musunuz?		
Evet onaylıyorum	61	87.1
Hayır onaylamıyorum	9	12.9
Size göre evliliklerin boşanma ile sonlanması aile bireyleri açısından ne tür sonuçlar oluşturabilir?*		
Çocukların anne ya da babadan ayrı büyümesi	46	65.7
Aile içi çatışmaların azalması	57	81.4
Ekonomik güçlüklerin oluşması	35	50.0
Yaşam tarzında yeni düzenlemeler	49	70.0
Yalnızlık hissi	32	45.7
Kendine değer vermeme	47	67.2

*n birden fazla yanıt alınmıştır.

Tablo 4'te görüldüğü gibi öğrencilerinin %45.7'si evli çiftlerin boşanma olasılığını %40-60 olarak düşündüğünü, boşanmaların sıklıkla evliliğin ilk beş yılı içinde (%77.1) ve çocuk sahibi olmadan önce (%55.7) olduğunu, %87.1'i anlaşılamayan eşlerin

boşanmalarını onayladığını, boşanma halinde aile içi çatışmaların azalacağını (%81.4) ve yaşam tarzında yeni düzenlemelerin (%70) olabileceğini düşünmektedirler.

Tablo 5. Öğrencilerin Evlilik ve Partner İlişkisiyle İlgili İfadelere Katılma Durumları

Evlilikle İlgili İfadeler	İfadelere Katılma Durumu									
	Hiç katılmıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok		Katılıyorum		Çok katılıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Evlilik öncesi danışmanlık almayı isterim	5	7,1	14	20,0	15	21,4	25	35,7	20	28,6
Evlilikte mutlu olmak kolaydır	8	11,4	11	15,7	26	37,1	18	25,7	13	18,6
Şu anda partnerimle iletişim sorunum bulunmaktadır	29	41,4	18	25,7	8	11,4	9	12,9	6	8,6
Partnerimle ilişkimizde ortaya çıkabilecek sorunlarla rahatlıkla başa çıkabiliriz	3	4,3	1	1,4	14	20,0	19	27,1	33	47,1
Partnerimle olan beraberliğimizin ileride bozulma olasılığı vardır	25	35,7	23	32,9	14	20,0	4	5,7	4	5,7
Evliliğimde cinsel sorunlarımın olabileceğini düşünüyorum	3	4,3	7	10,0	27	38,6	17	24,3	16	22,9
Eşimden boşanırsam büyük bir olasılıkla tekrar evlenirim	22	31,4	16	22,9	17	24,3	8	11,4	7	10,0

Tablo 5'te öğrencilerin çoğu evlilik öncesi danışmanlık almak istediğini (%64.3), evlilikte mutluluğun kolaylıkla elde edilemediğini (%44.3), şu an için partneri ile iletişim sorunu yaşamadığını (%67.1), partneri ile ilişkisinde ortaya çıkabilecek sorunlarla baş edebileceğini (%74.2), ilişkilerinde bozulma olasılığının olmadığını (%68.6), evliliğinde cinsel sorunları olabileceğini (%47.2) ve eşinden ayrıldığında tekrar bir evlenme olasılığına sıcak bakmadıklarını (%54.3) belirtmişlerdir.

Cinsiyete göre öğrencilerin evliliğe ilişkin görüşleri incelendiğinde; bayan öğrenciler arasında partneri ile evlenmeyi düşünenlerin oranı erkeklerle oranla daha fazladır. Aynı zamanda bayan öğrencilerin geneli eşinden boşanma halinde ise tekrar evlenme olasılıklarının olmadığını belirtmişlerdir. Ancak aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($\chi^2 = 0.620$, $p=0.734$, $p>0.05$). Bayan öğrenciler evliliği sıklıkla "hayatı paylaşma", "mutluluk", "sorumluluk alma" şeklinde ele alırken, erkek öğrenciler "düzeli hayat", "sorumluluk alma" ve "hayatı paylaşma" şeklinde ifade etmişlerdir ($\chi^2 = 1.806$, $p=0.242$, $p>0.05$).

Hem bayan hem de erkek öğrenciler ülkemizde evli çiftlerin boşanma olasılığını %40-60 arasında ($\chi^2 = 2.582$, $p=0.275$, $p>0.05$) ve evliliğin ilk 5 yılı içinde ($\chi^2 = 3.481$, $p=0.303$, $p>0.05$) olduğunu düşünmektedir. Aralarında anlamlı farklılıklar olmakla birlikte erkek öğrenciler, boşanma olasılığının çocuğun doğumundan önce, bayan öğrenciler ise çocuğun doğumundan sonra artış gösterdiğine inanmaktadır ($\chi^2 = 4.266$, $p=0.118$, $p>0.05$) boşanmanın getireceği sonuçlar hakkında her iki cinsiyetin de benzer düşüncelere sahip oldukları belirlenmiştir ($p>0.05$).

Evlilikle ilgili verilen ifadelerle katılma durumunun cinsiyete göre dağılımına bakıldığında; bayan öğrenciler erkeklerle oranla evlilik öncesi danışmanlığı daha çok istediklerini ($\chi^2 = 2.334$, $p= 0.345$, $p>0.05$), evlilikte mutluluğun kolaylıkla elde edile-

meyeceğini ($\chi^2 = 8.713$, $p=0.069$, $p>0.05$) ve evleneceği kişiyle cinsel sorunlar ($\chi^2 = 2.110$, $p=0.456$, $p>0.05$) yaşayabileceğini belirtmişlerdir.

Çalışmada cinsel deneyimi olan ve olmayan öğrencilerin evlilik ve cinsel yaşam ile ilgili ifadeleri karşılaştırılmış, ancak aralarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Anne eğitimi yüksek olan öğrencilerin, evleneceği kişinin eğitimi olmasını beklediği, evliliğin daha ileri yaşlarda olması gerektiği ve anlaşamayan çiftlerin ayrılmasını onayladığı belirlenmiştir ($\chi^2 = 12.30$, $p=0.046$, $p<0.05$).

TARTIŞMA

Evliliğe oldukça hızlı ve hazırlıksız giren genç bireyler, uzun dönemli ilişki istemelerine rağmen, evlilik güçlükleri ve sorunlarıyla karşı karşıya kalmaktadırlar (8,9). Oysa evlilik uzun dönemli ilişkiler kurmak ve sürdürmek, ilişkiye hazır olmayı ve ilişki konusunda beceri sahibi olmayı gerektirmektedir (11). Bu nedenle gençler evlilik konusunda toplumdaki en büyük risk grubunu oluşturmaktadır.

Araştırmaya alınan bayan ve erkek öğrencilerin evlilik tanımlarının "düzenli hayata sahibi olmak" dışında benzerlik göstermesi, evlilik birliğini oluşturacak gençlerin beklentilerinin de aynı yönde olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin geneli tarafından, ciddi bir ilişkisi olduğu, beraber olduğu kişi ile ileride evlenmeyi düşündüğü, ancak evlilik için aceleci olmadıkları belirtilmiştir (Tablo 1-2). Yapılan değerlendirmede eğitilmiş annelerin bu sonuç üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Bu durum, olumlu bir sonuç olarak görülmektedir. Ekşi'nin (13) çalışmasında evlilik "eş, dost, arkadaş edinme", "hayatı paylaşma", "cinsel doyum", olarak belirtilirken, Altun (4)'ün çalışmasında karşılıklı "sevgi", "dayanışma", "bağlılık" ve "güven" şeklinde tanımlanmıştır. Toplumumuzda değişen sosyo-ekonomik ve kültürel yapı nedeniyle evli-

lik tanımları farklı açılardan ele alınabilmektedir. Özellikle, kadınların sosyal ve ekonomik alanlarda yer almaları, evlilik yaşında yükselme, değişen toplumsal cinsiyet rolleri bireylerin evliliğe bakış açılarını değiştirebilmektedir. Buna rağmen toplumumuzda evlilik birliği hep önemli bir yer teşkil etmeye devam etmiştir.

Araştırma kapsamına alınan öğrenciler, sanal ortamda tanışarak yapılan evlilikleri uygun bulduklarını (%84.3), genellikle evleneceği eşin uygun olup olmadığına kendisi karar verdikten sonra (%82.9) aile görüşünün alınmasını tercih etmektedirler. Ayrıca öğrenciler genellikle kendi yaşam biçimine uygun, güzel/yakışıklı ve eğitilmiş kişilerle evlenmeyi istemişlerdir (Tablo 2). Bu sonuç, gençlerin kendi kararlarını verebilmeleri açısından önemli bir bulgudur. Kadın ve erkek evlenme kararı ile birlikte bir aile kurma sürecine girer ve bu süreçte evliliğe hazırlık, evliliğin başlaması, çocuk yetiştirme, olgunluk devresini birlikte yaşar. Gençler aynı zamanda bu dönemde evlilikle ilgili beklentilerin karşılanmamasından kaynaklanan hayal kırıklığı, küskünlük, çatışma ve mutsuzluk yaşayabilmektedirler (11,12). Türkarlan ve Demirkan'ın (14) üniversite son sınıf öğrencilerinin evliliğin kuruluşuna ilişkin görüş ve düşüncelerini inceledikleri araştırma kapsamında, 12 üniversitede okuyan 1682 son sınıf öğrencisiyle görüşülmüş ve öğrenciler evlilik için en uygun yaşın 25-29 olduğunu belirtmişlerdir. Aynı çalışmada, öğrencilerin yüzde 81,2'si, eş seçerken kararı kendilerinin vereceğini daha sonra ailelerinin onayını alacağını ve (kız öğrencilerde % 87,1; erkeklerde % 74,8) %56,5'i sanal ortamda tanışarak evlenmeye karşı olduğunu belirtmiştir. Bu bulguların çalışmanın bulguları ile ilgili benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Çalışmada yaklaşık her üç öğrenciden birinin cinsel deneyimi olduğu, çoğunun cinsel konularda partneri ile rahat konuşabildikleri (%70), cinsel

konularda daha önce profesyonel bir danışmanlık aldığı (%77.1) ve Üniversite Öğrenci Sağlık Merkezinden (%74) cinsel yolla bulaşan hastalıklar (%90.1), gebeliği önleyici yöntemler (%74.3) ve cinsel işlev bozukluğu (%75.4) ile ilgili konulara yönelik bu danışmanlık aldıkları belirlenmiştir (Tablo 3). Bu çalışmadan elde edilen bulgular Arslan ve arkadaşlarının (15) ülkemizde yaptıkları çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir ve evlilik öncesinde kadınların büyük oranda (n=2000) "gebelikten korunma yöntemleri" (%69.6), "cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korunma" (%60.7), "sağlıklı cinsellik" (%55.4) ve "gebe kalma zamanları" (%51.8) ile ilgili danışmanlık almak istediklerini belirtmiştir.

Çalışmada, öğrenciler tarafından günümüzde evli çiftlerin boşanma olasılığının %40-%60 arasında olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenciler boşanma olaylarının sıklıkla evliliğin ilk beş yılı içinde ve çocuk dünyaya gelmeden önce olduğunu düşünmektedir (Tablo 4). Öğrencilerin aileye yeni bir birey olarak giren bebeğin boşanmalar için engel oluşturduğu düşünceleri ulusal veriler ve yapılan diğer çalışmalarla paralellik göstermektedir Ülkemizdeki boşanma oranlarına bakıldığında, yıllara göre artış gösterdiği ve 1980 yılında % 36 olan boşanma oranının, 1990'da % 46'ya, 1998'de % 51'e, 2002'de de % 73 yükseldiği gözlenmektedir. Türkiye'de boşanmaların % 44.8'i evliliğin ilk 5 yılı içinde meydana gelmektedir (16). Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) evli çiftlerde boşanma olasılığı % 40-60 arasında olduğu belirtilmektedir (64). ABD'de evlilikle ilgili anlaşmazlıkların yaklaşık % 25'inin evliliğin üçüncü yıldönümünden önce meydana geldiği ve çiftlerin % 18'inin evliliklerinin ilk yılında boşandıkları bildirilmektedir. ABD'de bir evliliğin ortalama süresinin altı yıl olarak saptanması, evliliğin daha henüz başlangıcında çiftlerin boşanmaya eğilimli olduklarını göstermektedir (17).

Çalışmada öğrenciler, anlaşılmayan eşlerin boşanmasını normal karşıladıklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler boşanma halinde aile içi çatışmaların azalacağını düşünmekle birlikte, çocukların anne ya da babalarından ayrı büyümek zorunda olmaları, mali güçlükler, yalnızlık, aşağılık duygusu ve yaşam tarzında yeni düzenlemelere gidilebileceği gibi sonuçların yaşandığını düşünmektedirler (Tablo 4). Eğitimli anneleri olan öğrencilerin bu görüşe daha fazla oranda katıldıkları belirlenmiştir ($p<0.05$). Ekşi'nin (13) yaptığı çalışmada boşanmanın farklı sonuçlarından bahsedilmiştir. Buna göre araştırmaya katılan çiftlerin görüşlerine göre, boşanma durumunda, kişisel sağlık ve fiziksel konforun (%54.8), duygusal iyiliğin (%57.4), ekonomik iyiliğin (%27.50), özsaygının (%42.6) ve yaşam kalitesinin (%38.7) olumsuz yönde etkilendiği bildirilmiştir.

Evlilik öncesi görülen çatışma ve olumsuz etkileşim, evlilik sonrası çatışmaların habercisi olarak görülmektedir (18). Çalışmada öğrencilerin yarıdan fazlası (%67.1) partneri ile iletişim sorunu yaşamadığını, problem olması halinde bununla baş edebileceklerini (%74.2) ancak evlilik birliğinde mutluluğun çok da kolay elde edilmediğini (%44.3) düşünmektedirler (Tablo 5). Literatürde evlilik içi çatışmaları ve bunlardan kaynaklanabilecek boşanmaların önlenmesi, doyum verici ve kalıcı evliliklerin sağlanması amacıyla evlilik öncesi eğitimlerin ve programların gerekliliği üzerinde durulmaktadır (19). Konuyla ilgili yapılan çalışmalar evlilik stresini azaltmada ve başarılı evlilikler kurmada evlilik öncesi danışmanlık programların etkili olduğunu saptamıştır (20,17). Boşanma durumunda bayan öğrencilerde tekrar evlenme olasılığı erkeklerle göre daha azdır ($p>0.05$). Ekşi (13) çalışmasında tam tersi, boşanma durumunda bayanların yaşama tekrar büyük olasılıkla devam etme ve yeni bir evlilik olasılığı erkeklerle göre daha fazla bulunmuştur ($p<0.05$).

Kadın ve erkek ilişkilerinde cinsellik önemli bir yer tutar. Evlenen insanlardan cinsel olarak birbirlerini tamamlamaları beklenir. Evlilik sadece cinsel bir birliktelik olmamasına karşın eşlerin yaşadıkları cinsel sorunlar nedeniyle boşanmalarına yasal olarak izin verilebilmektedir (21). Ayrıca cinsel problemler toplumun genelinde oldukça yaygın olarak görülmekte ve bunun kişilerin sosyal işlevleri, psikolojik durumları ve fiziksel sağlıkları ile ilişkili olduğu düşünülmektedir (22). Bu çalışmada öğrencilerin %47.2'si evliliklerinde cinsel sorunları olabileceğini düşünmekte ya da %38.6'sı bu konuda kesin bir fikri olmadığını belirtmektedir. Bu nedenle İngiltere, Avustralya, Avusturya, Kanada, ABD'de evliliğin başlangıç noktasında olan çiftlere, uyumlu ve doyum sağlayan evlilik yaşantısı amacıyla evlilik öncesi cinsel sağlık danışmanlık programları ile önleyici girişimler uygulanmaktadır (8, 17).

Evliliğe hazırlık programları, çiftlerin evlilik sonrasında ortaya çıkan sorunlar karşısında yardım alma eğilimini artırdığı ve ortaya çıkan sorunlarla baş edebilmek için ihtiyaç duyulan profesyonel destekleri almaya daha çok istekli olduklarını göstermiştir (6,8). Bu çalışmada öğrencilerin yarısından fazlası (%64.3) evlilik öncesi danışmanlık almak istediklerini belirtmişlerdir (Tablo 5). İlgili literatüre bakıldığında, evlilik hazırlık programlarının Batıda yaygın olarak kullanıldığı, lise ve üniversitelerde eğitimlerinin verildiği görülmektedir. Bu programlar, evlilik ve ilişki hakkında bilgi ve beceri (iletişim, aile özgeçmiş, problem çözme, karar verme, aile bütçesini hazırlama, evlilikten beklentiler, inançlar ve değerler gibi) kazandırmayı amaçlayacak şekilde multidisipliner olarak yapılandırılmışlardır (12). Ülkemizde ise evlilik danışması ve terapisinin yanı sıra, önleyici ve ilişki geliştirme yaklaşımlarının son yıllarda güncel olmakla birlikte, evliliğe hazırlık eğitimlerinin henüz yaygınlaşmadığı bilinmektedir (18).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan değerlendirmelere göre, gençlerin evliliğe bakış açılarının olumlu ve aynı zamanda dikkatli yaklaşıtları görülmüştür. Bu durum, sağlıklı evlilik açısından yüz güldürücü bir sonuçtur. Özellikle bayan öğrencilerin evliliklerinde iletişim problemleriyle baş edebilecek inançları varken, cinsel sorunlar karşısında aynı rahatlığı hissetmedikleri belirlenmiştir. Bu sonuç gençlerin gereksinimleri doğrultusunda üniversite bünyesinde Gençlik Danışma Birimleri tarafından evlilik öncesi danışmanlık programlarının planlanması ve yürütülmesi gereğini ortaya çıkarmıştır. Bu programlar, multidisipliner yaklaşım içinde (sosyolog, psikolog, hekim, ebe/hemşire, sosyal hizmet uzmanı vb) ve alanında uzman kişiler tarafından verilmelidir.

Araştırma bulguları, 2006-2007 eğitim-öğretim yılında Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi son sınıfa devam eden gençler ile sınırlıdır. Diğer yaş gruplarına genellenemez. Bu anlamda aynı çalışma daha büyük örnekleme ve farklı yaş gruplarına tekrar uygulanabilir. Gençlerin evliliğe ilişkin tutumlarının ölçülebildiği standart formlar ya da derinlemesine görüşme formları kullanılarak öğrencilerin konuya bakış açıları daha detaylı irdelenebilir.

KAYNAKLAR

1. Günay, O. Aile ve Sağlık, Aile Sağlığı El Kitabı, Ed: Yusuf Öztürk, Osman Günay, Kayseri, s.1-5. 1995.
2. Özgüven, İE. Evlilik ve Aile Terapisi, PDREM Yayınları, Ankara, s.21. 2000.
3. Çiğdem, A., Dikeçliçil, B. (1990). Aile ve Aile Tipleri Üzerine Bir İnceleme; Aile Yazıları Temel Kavramlar Yapı ve Tarihi Süreç, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayını, s.206-207.
4. Altun, E. (1994). Sağlıklı Toplumlar İçin Sağlıklı Aileler. Aile. C.Ü.Hemşirelik Yüksekokulu International Nurses' Day, Sivas, Rektörlük Basımevi, s.15-22.
5. Özvarış, ŞB. Evlilik öncesi danışmanlık, *Maternal-Fetal Tıp ve Perinatoloji*, Ankara, Medikal Network, p.124-127. 2001.
6. Stephen, F., Duncan, TB., Holman, CY. Factors associated with involvement in marriage preparation programs. *Family Relations*. **56** (3): 270-278. 2007.
7. Scott, MS., Paul, RA., Christine AJ., Howard, JM. Premarital education, marital quality, and marital stability: findings from a large, random household survey. *Journal of Family Psychology*. **20** (1): 117.2006.
8. Halford, WK., Simons, M. Couple relationship education in australia. *Family Process*. **44** (2): 147-159. 2005.
9. Silliman, B., Walter, RS. Adolescents' perceptions of marriage and premarital couples education. *Family Relations*. **53** (5): 513-520. 2004.
10. Süzer, F., Yıldız, A. Evlenmek üzere olan çiftlerin kaygı durumu ve danışmanlık gereksinimi, *Zonguldak Sağlık Yüksekokulu Sağlık Eğitim Araştırma Dergisi*, 1(2): 24-33. 2005.
11. Martin, PD., Specter, G., Martin, M., Martin, D. Expressed attitudes of adolescents toward marriage and family life. *Adolescence*, **38** (150): 359-367.2003.
12. Stahmann, RF. Premarital counselling: a focus for family therapy. *Journal of Family Therapy*, **22**:104-116. 2000.
13. Ekşi, B. Evliliğe hazırlık aşamasındaki karı-koca adaylarının evlilik ve anne-baba olma üzerine düşünceleri. *Aile ve Toplum Dergisi*, **2**(8): 75-84. 2005.
14. Türkarıslan, Nesrin, Demirkan, Semra Yurtkuran. Üniversite son sınıf öğrencilerinin evliliğin kuruluşuna ilişkin görüş ve düşünceleri. Ankara. Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, 175 s. (ASAGEM ; yayın no. 132).2007.

15. Arslan, H., Engin, F., Can, Ö. Evlilik Öncesi Çiftlerin Üreme Sağlığına Yönelik Eğitim ve Danışmanlık Gereksinimlerinin Belirlenmesi, 1.Uluslararası & VIII. Ulusal Hemşirelik Kongresi, Antalya, s.94-98. 2000.
16. TC Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu-TÜİK. 2006 Aile Yapısı Araştırması. <http://aile.gov.tr/aileist>. Erişim tarihi 18.02.2008. Aile Araştırma Kurumu Yayını. Ankara.2006.
17. Sullivan T. K., et all. Predicting participation in premarital prevention programs: the health belief model and social norms, *Family Process*; 43(2): 175-193. 2004.
18. Kalkan, M., Kaya, SN. Evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Aile ve Toplum Dergisi*, 3(11):35-40. 2007.
19. Stahmann RF. Premarital Counselling: A Focus For Family Therapy, The Association For Family Therapy 2000, Published by Blackwell Publishers, Oxford, 22:104-116. 2000.
20. Vural, BK., Temel, AB. Bireylerin Evlilik Öncesi Danışmanlık Programına Katılım Öngörülerinin İncelenmesi. 11. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi, 23-26 Ekim. Denizli. s. 34. 2007.
21. Purnine, DM., Carey, MP. Interpersonal communication and sexual adjustment the roles of understanding and agreement, *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 65(6): 1017-1025. 1997.
22. Dunn, KM., Croft, PR., Hackett, GI. Satisfaction in the sex life of a general population sample, *Journal of Sex and Marital Therapy*, 26:141- 151. 2000.